

Posudek oponenta na bakalářskou práci Ondřeje Kvapila „Vývoj úmrtnosti v Subsaharské Africe v období 1990–2009“

Bakalářskou práci Ondřeje Kvapila „Vývoj úmrtnosti v Subsaharské Africe v období 1990–2009“ tvoří 71 stran textu a 9 stran tabulkových příloh. Práce má standardní strukturu, je rozdělena do sedmi číslovaných kapitol, které jsou doplněny seznamy tabulek, obrázků, použité literatury a datových zdrojů.

Ondřej Kvapil si pro svoji bakalářskou práci zvolil zaměřením standardní, ale regionálním určením v naší demografické literatuře poměrně málo rozpracované téma. Jeho náročnost nebyla dána ani tak zpracováním velkých objemů dat, jako spíše interpretací získaných výsledků. To vyplývá jednak z nízké spolehlivosti údajů za studované země regionu a jednak z omezeného přístupu k relevantní literatuře a sociálním, ekonomickým a dalším údajům zachycujícím vývoj a situaci v regionu v nezbytném detailu a v širších souvislostech. Aktuálnost zvoleného tématu je dána faktem, že se jedná o země: 1. v různém stádiu demografického a sociálně-ekonomického vývoje, 2. zároveň etnicky a kulturně velmi pestré a vzájemně značně odlišné, 3. nacházející se v politicky i ekonomicky turbulentním prostředí afrického kontinentu.

Těžiště bakalářské práce spočívá v základní srovnávací analýze procesu úmrtnosti jako celku, podle věku a pohlaví a v základních obrysech i podle příčin smrti. Ondřej Kvapil přitom korektně aplikoval standardní nástroje srovnávací analýzy od elementárních ukazatelů typu měr úmrtnosti podle věku přes standardizované míry úmrtnosti a naděje dožití až po její dekompozici podle věku. Výsledkem jeho snažení je text, který poskytuje, při využití dostupné literatury a datových zdrojů, základní představu o rozdílech v úrovni a struktuře úmrtnosti ve vybraných zemích Subsaharské Afriky, nicméně bez jakékoli hlubší snahy o jejich vysvětlení.

Při hodnocení předložené práce bohužel musím konstatovat, že je zatížena výskytem nemalého počtu chyb především formální, ale i obsahové povahy. Z těch nejdůležitějších uvádím:

1. Pověstnou Achillovou patou autora je jeho nedostatečná schopnost kvalitně zvládnout formální stránku práce. Toto tvrzení například ilustrují obsah a seznamy tabulek a obrázků s nezvládnutím odsazováním čísel stránek, dále psaní vzorců bez využití k tomu určených nástrojů v textových editorech, špatná pozice vodorovné čáry, která označuje hodnotu 1 u indexu nadúmrtnosti na obr. 8a až 8h, či tvorba nepřehledných grafů (např. obr. 7a) apod.
2. Z předloženého textu není jasné, jakým způsobem byly spočteny míry úmrtnosti podle věku v hodnocených obdobích 1995–2000, 2000–2005 a 2005–2010 (viz strana 14).
3. V podstatě téměř celá podkapitola 2.1 využívá informace pouze z jednoho zdroje, což indikuje plagiátorství.
4. V práci autor používá jednotku tzv. mezinárodní dolar (str. 26), nicméně jeho definici jsem v textu nenašel.
5. Na některých místech textu chybí odkazy na použité zdroje (např. v kapitole 4 se autor několikrát odvolává na tzv. Rozvojové cíle tisíciletí, bohužel odpovídající zdroj není až na výjimku řádně citován); některé odkazy na použitou literaturu jsou konstruovány nekorektně (viz „Bradshaw a Timaeus In World Bank, 2006, s. 32“ na str. 16 a Adetunji, Bos In World Bank, 2006, s. 13 na str. 28).
6. V seznamu použité literatury se nachází několik neúplných bibliografických záznamů (např. v prvních třech záznamech absentuje informace o editorech) nebo špatně konstruovaných položek (viz sekundární citace Landryho z roku 1934 apod.).
7. Na straně 31 a 32 se nachází v tabulce a v textu nekorektně pojmenovaný ukazatel „naděje dožití ve věku 1–4 let“.
8. V kapitole 5 Příčiny smrti (viz strana 55) Ondřej Kvapil píše (cituji): „Pravidelně jsou vydávány nové revize klasifikace, jednotlivé státy se však liší rokem jejich zavedení, což v našem případě prakticky znemožňuje porovnání změn v čase u sledovaných států.“ Rád bych slyšel u obhajoby práce vysvětlení obsahu této věty.

Při vědomí, že uvedená téma je méně tradiční, je zatíženo malou rozpracovaností, nedostatkem relevantní literatury a spolehlivých dat, i přes uvedené výhrady mohu konstatovat, že autor prokázal schopnost odborné práce na úrovni odpovídající absolventu bakalářského studijního programu demografie. Proto doporučuji přijetí bakalářské práce Ondřeje Kvapila „Vývoj úmrtnosti v Subsaharské Africe v období 1990–2009“ k obhajobě.

V Praze dne 15. 06. 2012

RNDr. Boris Burcin, Ph.D.
oponent